

עמדות שונות בנוגע לאופייה של מדינת ישראל - אופי וזהות דתיים, לאומיים ואזרחיים

אזרחות | שאלון 34281

מצגת לימוד לבגרות

שקף 1 מתוך 14

יחידה 1

התפיסה הדמוקרטית רפובליקנית

יחידה 3

עמדות לפי ההיבט הלאומי

יחידה 5

עמדות לפי ההיבט האזרחי

יחידה 7

יישום בחיי המדינה

יחידה 2

שלושה היבטים לעמדות על אופי המדינה (לפי מדריך המורה הרשמי, אוגוסט 2019)

יחידה 4

עמדות לפי ההיבט הדתי

יחידה 6

עיקרי המחלוקת

יחידה 8

הזהות הכפולה של מדינת ישראל

1 התפיסה הדמוקרטית רפובליקנית

דמוקרטיה רפובליקנית רואה את הפרט הן כיחיד והן כחלק מקהילה לאומית או אזרחית. תפקיד המדינה אינו מתמצה בחופש הפרט והיא נועדה גם כדי לאפשר את טובת הכלל ומימוש ערכי הקהילה המשותפים הנקבעים בתהליך הדמוקרטי. בדמוקרטיה רפובליקנית נשמרות זכויות הפרט של כל האזרחים, גם אלו שאינם שייכים לקבוצת הרוב הלאומית

2 שלושה היבטים לעמדות על אופי המדינה (לפי מדריך המורה הרשמי, אוגוסט 2019)

ההיבט הלאומי: הזהות הלאומית שישראל אמורה לממש ולבטא בסמליה, מוסדותיה וחוקיה.
ההיבט הדתי: מידת השילוב של הדת במדינה.
ההיבט האזרחי: יחס המדינה לזהות האישית והקבוצתית של אזרחיה ואופיו של המרחב הציבורי.

1 עמדות לפי ההיבט הלאומי

מדינת לאום אתנית-תרבותית.
מדינה דו-לאומית: מדינה המזוהה במידה שווה עם הלאום היהודי והלאום הערבי.
מדינת לאום אזרחית-מדינתית.

2 עמדות לפי ההיבט הדתי

מסורתית (מורשתית)-תרבותית: ביטוי תרבותי-לאומי למורשת היהודית בחקיקה ובמרחב הציבורי, ללא מחויבות להלכה. משלבת חקיקה דתית-הלכתית בהיקף חלקי.
מדינת הלכה: מקור הסמכות הוא ההלכה היהודית ולא ציבור האזרחים.

1 עמדות לפי ההיבט האזרחי

התפיסות הדמוקרטיות
(ליברלית-אינדיבידואלית, רפובליקנית,
רב-תרבותית) כפי שנלמדו ביחידה
"תפיסות דמוקרטיות ליברליות".

2 עיקרי המחלוקת

מעמד ההלכה והמסורת בחיי המדינה:
שבת, כשרות, נישואין, גיוס.
חוק השבות ושאלת "מיהו יהודי".
זהות המדינה: מדינת הלאום של העם
היהודי או מדינת כל אזרחיה.

1 יישום בחיי המדינה

המציאות בישראל היא פשרה:
מדינה יהודית ודמוקרטית, עם
סטטוס-קוו בנושאי דת ומדינה.
סטטוס-קוו: שבת, כשרות במוסדות
ציבוריים, נישואין דתיים, גיוס
חרדים.

2 הזהות הכפולה של מדינת ישראל

הכרזת העצמאות: מדינה יהודית
ודמוקרטית כאחת.
חוק יסוד כבוד האדם וחירותו:
"מדינה יהודית ודמוקרטית" כערכי
יסוד.
חוק יסוד מדינת הלאום (2018):
הדגשת הצד היהודי.

1 המחלוקת הציבורית

חרדים: הלכה מעל
הדמוקרטיה.
חילונים: דמוקרטיה
ליברלית מעל הדת.
ערבים: מדינת כל
אזרחיה.

2 המחלוקת הציבורית - המשך

הציונות הדתית: שילוב
של תורה ומדינה.

3 מושגי מפתח לחזרה

התפיסה הדמוקרטית
רפובליקנית

מה רואים?

צילום צבע: בניין רחב בן כמה קומות עם חזית עמודים, מוקף עצים; על הגג מתנוסס דגל ישראל. לפי תיאור הצלם, משכן הכנסת ביום העצמאות (2007). המצגת מציגה עמדות דתיות, לאומיות ואזרחיות שונות בנוגע לאופי המדינה; הכנסת היא המוסד שבו מתקיים הדיון הפרלמנטרי וההכרעה הדמוקרטית בשאלות אופי המדינה.

השאלה המקורית מהשאלון | שאלון 34281 | קיץ תשע"ו

השאלה המקורית

5. הצג את התפיסה של הדמוקרטיה הרפובליקנית.

תשובות מוצעות

● התפיסה של הדמוקרטיה הרפובליקנית רואה את הפרט הן כיחיד והן כחלק מקהילה לאומית או אזרחית. על פי גישה זו, תפקיד המדינה אינו מתמצה בחופש הפרט, והמדינה נועדה גם כדי לאפשר את טובת הכלל ומימוש ערכי הקהילה המשותפים הנקבעים בתהליך הדמוקרטי. לצד הדאגה לכלל, בדמוקרטיה רפובליקנית נשמרות זכויות הפרט של כל האזרחים, גם אלו שאינם שייכים לקבוצת הרוב הלאומית.

נושאי המצגת

- התפיסה הדמוקרטית רפובליקנית
- עמדות לפי ההיבט הלאומי
- עמדות לפי ההיבט הדתי
- עמדות לפי ההיבט האזרחי
- יישום בחיי המדינה
- הזהות הכפולה של מדינת ישראל

✗ כותבים את ההגדרה (הצג) מתוך הקטע במקום מהחומר שלמדתם - ההגדרה חייבת לבוא מהלימוד.

✗ מציינים את המושג בלי להציג אותו - ציון בלבד לא מספיק.

✗ שוכחים לקשר את ההסבר לקטע עצמו - חובה ציטוט או התייחסות ישירה לקטע.

✗ כותבים תשובה כללית בלי המושגים המקצועיים מהמחווון.

לצפייה

צפו בסרטון "המתרגלת | בגרות באזרחות | שיעור #4 | עמדות שונות בנוגע לאופייה הרצוי של מדינת ישראל" - גם בעמוד הנושא, בלשונית "סרטון".

https://www.youtube.com/watch?v=LzfeGc_qsDg
הסרטון הוא קישור חיצוני (YouTube) ולא נבדק מול תוכן השאלון או מחוון משרד החינוך.

עברו שוב על נושאי המצגת, תרגלו במשחקים, ונסו את שאלת הבגרות בעמוד הנושא.
בהצלחה!